

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

Prevalence and Factors Associated with Adolescent Sexual Risk and Substance Abuse Behaviors in Chom Phra District, Surin Province

อรุณพล ภูอาสา, พ.บ., ว.ว. (กุมารเวชศาสตร์)

Attaphol Phuasa, M.D., Higher Grad. Dip (Pediatrics)

โรงพยาบาลจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

Chom Phra Hospital, Surin Province

Received: November 6, 2021

Accepted: November 8, 2021

บทคัดย่อ

การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงขนาดของปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น จึงทำการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เพื่อประมาณค่าความชุกและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นอายุ 12-19 ปี เป็นนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายที่เรียนในโรงเรียนพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 530 คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประมาณค่าความชุก และวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงด้วยวิธีถดถอยพหุคูณโลจิสติก รายงานค่าความสัมพันธ์ด้วย OR_{adj} และ 95%CI กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.83 กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 59.43 สูบบุหรี่ ร้อยละ 10.75 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 15.28 มีประสบการณ์ใช้สารเสพติดอื่น ๆ ร้อยละ 5.66 ความชุกด้านการใช้สารเสพติดทุกชนิด ร้อยละ 20.19 (95%CI; 16.85-23.68) และมีความชุกพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 6.42 (95%CI; 4.48-8.84) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมปลาย ($OR_{adj} = 3.49$; 95%CI: 1.51-8.05) การดูสื่อหรือคลิปที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ($OR_{adj} = 8.31$; 95%CI: 3.64-18.96) และการมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{adj} = 4.40$; 95%CI: 1.95-9.94) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -value < 0.05) และกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ($OR_{adj} = 2.78$; 95%CI: 1.72-4.50) มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ($OR_{adj} = 2.10$; 95%CI: 1.29-3.41) มีบิดาหรือมารดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{adj} = 2.46$; 95%CI: 1.35-4.47) มีบิดาและมารดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($OR_{adj} = 2.87$; 95%CI: 1.53-5.39) และการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ($OR_{adj} = 7.70$; 95%CI: 3.36 - 17.65) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -value < 0.05)

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมในวัยรุ่น การสร้างกิจกรรมในครอบครัวที่สร้างสรรค์เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อป้องกันและลดการปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่นได้

คำสำคัญ: วัยรุ่น พฤติกรรมเสี่ยง เพศสัมพันธ์ สารเสพติด

Abstract

Sexual risk behavior and substance abuse in adolescents are increasingly likely. But there is also a lack of useful empirical evidence base to analyze the scale of the problem and factors that contribute to the occurrence of risky behavioral practices of adolescents. A cross-sectional analytical research aimed to estimate prevalence and study factors associated with risky behavior in sexual behavior and the substance abuse side of adolescents. The samples were 530 teenagers' aged 12 to 19 years, studying in junior high school and high school students. All of them attended schools in Chom Phra District, Surin Province, and academic year 2020. Data was collected by self-administrative questionnaires. Base line characteristics of samples were analyzed by using descriptive statistic. Risk factors were analyzed by multiple logistic regression and reported as adjust Odds ratio (OR_{adj}) with 95 % confident interval (95%CI).

The results showed that 62.83 % of the sample were female, 59.43 % were studying in junior high school, 10.75 % smoked, 15.28% drank alcohol, 5.66% experienced other substance abuse. The prevalence of all kinds of substance abuse, 20.19% (95%CI; 16.85-23.68), and there was a prevalence of sexual behavior by 6.42% (95%CI; 4.48-8.84). An analysis of factors associated with adolescent risk behavior found that samples studying in high school ($OR_{adj} = 3.49$; 95%CI: 1.51-8.05), viewing media or clips that cause sexual emotions is greater than or equal to 1 time per week ($OR_{adj} = 8.31$; 95%CI: 3.64-18.96) and alcohol habits ($OR_{adj} = 4.40$; 95%CI: 1.95-9.94) were statistically significantly correlated with adolescent sexual risk behavior (P -value < 0.05). And male samples ($OR_{adj} = 2.78$; 95%CI: 1.72-4.50) were 16 years of age or older ($OR_{adj} = 2.10$; 95%CI: 1.29-3.41), had father or mother drinking alcohol. ($OR_{adj} = 2.46$; 95%CI: 1.35-4.47) having parents drink alcohol ($OR_{adj} = 2.87$; 95%CI: 1.53-5.39) and sexually risky behavior ($OR_{adj} = 7.70$; 95%CI: 3.36 - 17.65) were statistically significantly associated with adolescent substance abuse risk behavior (P -value < 0.05).

Therefore, it is necessary to promote, support access to appropriate social media in adolescents. Creating creative family activities is a role model. To deter and reduce the practice of risky behaviors in different aspects of adolescence.

Keywords: Adolescents, Risky behavior, Sexual intercourse, Substance abuse

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่อายุย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว หรือวัยที่อยู่ในช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งจะมีการเจริญเติบโตทางร่างกายสูงสุด โดยทั่วไปเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 11-13 ปี⁽¹⁾ วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่ยาวและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่

การแบ่งช่วงของวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย⁽²⁾ วัยรุ่นตอนต้นจะอยู่ในช่วงอายุ 10-13 ปี วัยนี้ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการเรียนรู้โลกภายนอกบ้าน มี อารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ วัยรุ่นตอนกลางจะอยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี วัยนี้จะอยู่ในช่วงที่กำลังก้าวระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ต้องการค้นหาความต้องการของตนเอง สัมพันธภาพ

ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่เริ่มห่างเหินกันมากขึ้น เป็นช่วงที่อาจเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ได้สูงสุด วัยรุ่นตอนปลายอายุ 17-19 ปี วัยรุ่นในช่วงนี้จะมีพฤติกรรมค่อนข้างไปในแบบของผู้ใหญ่ มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ร่างกายจะเติบโตใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ ระบบสืบพันธุ์มีการเจริญเติบโตสมบูรณ์เต็มที่ ต้องการความมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องของตนเอง ช่วงนี้เป็นช่วงที่พร้อมจะมีครอบครัว ต้องการมีความรัก สนใจความสัมพันธ์แบบหนุ่มสาว ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการส่งเสริมสุขภาพในวัยรุ่นเป็นอย่างมากเพื่อให้เกิดพฤติกรรมและสุขภาพที่ดีต่อไป ในทุก ๆ วันมีการพูดคุยส่งเสริมสุขภาพกับนักเรียน 56 ล้านคน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำให้สุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงที่ควรหลีกเลี่ยง วัยรุ่นเป็นวัยช่วงต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นหนุ่มสาว⁽³⁾ ในขณะที่วัยรุ่นมีการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่เป็นไปในลักษณะที่ไม่ค่อยสอดคล้องกันหรือเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความสับสน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดประสบการณ์ ทำให้วัยรุ่นอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่อาจจะเกิดตามมาจากพฤติกรรมของตน และช่วงวัยรุ่นถือว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญในการวางรากฐานทางอารมณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ต่อไป ทั้งในระยะสั้น หรือระยะยาว⁽⁴⁾

ปัจจุบันปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยมีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจากในยุคของโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์อย่างรวดเร็ว ซึ่งผลจากการสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี 2562 พบว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน โดยเพิ่มจากปีที่ผ่านมา ที่มีการใช้เฉลี่ย 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เทคโนโลยียุคดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น พร้อมกันนี้คนไทยยังนิยมสื่อสังคมออนไลน์

อาทิ เช่น Facebook, Instagram, Twitter, Line, Youtube และ TikTok สูงสุดถึง 3 ชั่วโมง 10 นาทีต่อวัน และมีการรับชมวิดีโอสตรีมมิ่งผ่าน You tube หรือ Line TV เฉลี่ยที่ 2 ชั่วโมงต่อวัน⁽⁵⁾ เมื่อมีการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น การเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยก็มีมากขึ้นตามไป ทำให้เกิดผลกระทบต่อวัยรุ่นบางคนที่ยังมีวุฒิภาวะไม่สมบูรณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบทางด้านบวกคือ สื่อสังคมออนไลน์เป็นคลังความรู้ขนาดใหญ่ที่สามารถเข้าถึงและค้นคว้าได้ง่าย สามารถสืบค้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง สามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นที่มีความสนใจร่วมกันได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประชาสัมพันธ์ การบริการลูกค้า ช่วยสร้างผลงานและรายได้ นอกจากนี้ยังช่วยผ่อนคลายความเครียด หรือพูดคุยกับเพื่อน ๆ ในสื่อออนไลน์ได้เช่นกัน⁽⁶⁾ อย่างไรก็ตามเราควรระมัดระวังและพิจารณาผลเสียที่อาจเกิดตามมา เช่น การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล การโฆษณาชวนเชื่อ การชักชวนไปเล่นการพนันออนไลน์ มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่เหมาะสม การใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การถูกล่อลวงไปละเมิดทางเพศ การตั้งครกในวัยรุ่น เป็นต้น⁽⁷⁾

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการใช้สารเสพติดและในวัยรุ่น เป็นพฤติกรรมที่นำมาหรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ร่างกายเป็นอันตราย สูญเสียหน้าที่ ขาดโอกาสพัฒนาตามปกติหรือเสียชีวิต เนื่องจากจิตใจวัยรุ่นนี้ต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้น ทำหาย ต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น อยากรู้ อยากลอง อยากเห็น มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น แต่ยังขาดการยั้งคิด ไตร่ตรองและการควบคุมตนเอง⁽⁸⁾ จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขในปี 2562 พบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 15.2 ปี โดยเป็นนักเรียนมัธยมปลาย ร้อยละ 24.4 และเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ถึงร้อยละ 41.6 มีการใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 77.6 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 10-14 ปี คิดเป็น 1.1 ต่อพัน และอัตราหญิงอายุ 10-19 ปี คลอดมีชีพ คิดเป็นร้อยละ 10.7 ต่อจำนวนหญิงคลอดทั้งหมด ซึ่งยังคงเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง⁽⁹⁾ ในส่วนสถานการณ์การติดสารเสพติดในประเทศไทย นับเป็นปัญหาที่สำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการประมาณการณ์

ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่ามีจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยแต่ละปีมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจำนวนมากกว่าปีละ 2 ล้านราย จากสถิติของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี ปี พ.ศ. 2561-2563 มีผู้ได้รับการบำบัดสารเสพติดจำนวน 40,419, 47,727 และ 43,388 ราย ตามลำดับ⁽¹⁰⁾ และยังพบกลุ่มนักเรียนที่เข้ารับการบำบัด รักษาเพื่อเลิกยาเสพติดมากที่สุด คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.1 จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลางเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นวัยแห่งการค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากรับอิสระ แต่ขณะเดียวกันก็อาจรู้สึกสับสนในบทบาทระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ มีการตัดสินใจที่รวดเร็ว และวู่วาม อยากรู้ อยากเห็นอยากทดลอง ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จึงถูกชักจูงจากเพื่อนได้ง่าย ทำให้วัยรุ่นกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงต่อการมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด⁽¹¹⁾

จากข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผู้หญิงอายุ 15-19 ปี มีอัตราการคลอดมีชีพเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 1.29 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 2.63 ในปี 2563 ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า และพบว่าวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี อัตราการคลอดมีชีพเพิ่มขึ้นเป็น 0.64 ต่อพันประชากร จากเดิมไม่เคยมีข้อมูลหญิงอายุ 10-14 ปีมีการตั้งครรภ์เลย ในด้านความเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติด พบว่า มีผู้มารับการบำบัดเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลาและมีอายุน้อยลง⁽¹²⁾ แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านสุขภาพ ด้านการปกครอง และด้านการศึกษา รวมทั้งองค์กรภาคเอกชนในอำเภอจอมพระ ได้มีความพยายามในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาอย่างรอบด้าน และจัดกิจกรรมการฝึกระวังการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและการศึกษานอกระบบอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงในเยาวชนกลับพบแนวโน้มทางสถิติที่เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งในพื้นที่ยังขาด

หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงขนาดของปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความชุก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการสุขภาพที่เป็นมิตรกับเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความชุกของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น หมายถึง การกระทำทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดความเสี่ยงต่อชีวิต พิการ ทูพพลภาพ

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น คือ วัยรุ่นที่มีแฟน หรือมีพฤติกรรมมีการสัมผัสและเนื้อต้องตัวกอดจูบ อยู่กันตามลำพัง มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน จึงเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร หรือการทำแท้งผิดกฎหมาย

พฤติกรรมเสี่ยงด้านสารเสพติด คือ วัยรุ่นที่มีประวัติการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการใช้ยาเสพติด ชนิดอื่น อย่างไม่อย่างหนึ่ง ภายใน 1 ปีที่ผ่านมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่งแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study)

ประชากร คือประชาชนที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ทุกคน ทั้งหญิงและชาย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายที่กำลังศึกษาประจำปีการศึกษา 2563 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 แห่งในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ คือโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์โรงเรียนเมืองสิงห์วิทยา โรงเรียนบุญแกรงวิทยา และโรงเรียนหนองสนนพิทยาศาสตร์

ขนาดตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อการประมาณค่าสัดส่วน⁽¹³⁾ จากสูตร

$$n = \frac{NZ^2_{\alpha/2}p(1-p)}{d^2(N-1) + Z^2_{\alpha/2}p(1-p)} \text{ เมื่อ}$$

N แทนจำนวนประชากร 2,690 คน

n แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

p แทน อัตราการชุกความชุกของการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ 0.26⁽⁴⁾

$Z_{\alpha/2}$ แทนระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เท่ากับ 1.96

d แทนสัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นได้ 0.05

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้จำนวนตัวอย่างน้อยเท่ากับ 265 คน เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบคือสุ่มโรงเรียน สุ่มห้องเรียน และสุ่มนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จึงมีโอกาสเกิดความแปรปรวนได้จึงต้องนำกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มาปรับค่า Design effect = 2 ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษาเท่ากับ 530 คน

การสุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมี ขั้นตอนดังนี้

- 1) จัดกลุ่มประชากรเป็น 2 ลำดับชั้นภูมิ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะประชากรมีความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งประชากรออกเป็นโรงเรียนมัธยมในระดับอำเภอ และโรงเรียนมัธยมในระดับตำบล
- 2) นำขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ มาจัดสรรตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร โรงเรียนมัธยมใน

ระดับอำเภอได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 245 คน โรงเรียนมัธยมในระดับตำบลได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 105 คน

3) สุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียนตามระดับชั้น โดยคัดเลือกห้องที่ลงท้ายเป็นเลขคี่ เช่น ม. 1/1, 1/3, 1/5 เป็นต้น โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามจำนวนที่ได้รับจัดสรร

เครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาและประยุกต์จากแบบสำรวจ YRBSS (Youth Risk Behavior Surveillance System) ในประเทศสหรัฐอเมริกา และเลือกพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น คือ พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการใช้แอลกอฮอล์และยาเสพติด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้บุหรี่ สุรา และสารเสพติดอื่น ๆ จำนวน 6 ข้อ และส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์ จำนวน 10 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลจอมพระ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแต่ละโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง การตอบแบบสอบถามให้แก่นักเรียนด้วยตนเอง
 - 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาอธิบายการทำแบบสอบถามในห้องเรียน และให้นักเรียนตอบในห้องเรียนโดยไม่ต้องระบุชื่อ เมื่อนักเรียนทำ แบบสอบถามเสร็จแล้วผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
 - 4) นำแบบสอบถามที่จัดเก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง** เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มเยาวชน โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในหน้าแรกของแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเข้าร่วมโดยตอบแบบ

สอบถามได้อย่างอิสระ และเมื่อตอบแบบสอบถามจนสิ้นสุด กลุ่มตัวอย่างก็ยังสามารถตัดสินใจส่งแบบสอบถามได้โดยอิสระ การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ รหัสโครงการ EC-13-2563

การวิเคราะห์ข้อมูล บรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประเมินค่าความชุกของของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น (95% Confidence Interval: [95%CI]) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโลจิสติก (Multiple logistic regression) เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติด โดยการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่ตัวแบบเริ่มต้นจะพิจารณาจากการทบทวนวรรณกรรมและความสำคัญทางคลินิกหรือจากผลการวิเคราะห์คร่าวละตัวแปร (Univariate Analysis) ซึ่งกำหนดตัวแปรที่มีค่า P-value ของ likelihood ratio test (G^2) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.25 และตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Multicollinearity) สร้างตัวแบบโดยวิธี Backward elimination นำเสนอด้วยค่า Adjusted Odds ratio (ORadj) และค่า 95%CI กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1) คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและอัตราความชุกของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.83 กำลังศึกษาในระดับมัธยมต้น ร้อยละ 59.43 มีอายุระหว่าง 12-15 ปี ร้อยละ 63.21 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 64.72 เป็นบุตรคนที่ 1 และคนที่ 2 ของครอบครัว ร้อยละ 43.77 และ 37.17 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ที่ 2,400 - 15,400 บาท ร้อยละ 53.40 บิดาและมารดาจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 53.02 และ 49.06 ตามลำดับ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 66.60 และหย่าร้าง ร้อยละ

22.08 ความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.32 และระดับสูง ร้อยละ 27.92 บิดาและมารดาดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 59.43 และ 31.70 ตามลำดับ ความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.81 และระดับมาก ร้อยละ 25.66 ในขณะศึกษาพักอาศัยกับบิดามารดา ร้อยละ 59.81 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา มากกว่า 3.6 รองลงมาคือ 3.10-3.50 ร้อยละ 29.81 และ 26.79 ตามลำดับ ในด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสารเสพติดอื่น ๆ พบว่า ความชุกของกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่ ร้อยละ 10.75 (95%CI; 8.24-13.70) โดยส่วนใหญ่สูบ 4-5 มวนต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 4.72) กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 15.28 (95%CI; 12.32-18.63) ส่วนใหญ่ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 10.94 ในกลุ่มวัยรุ่นที่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา จะเริ่มลองครั้งแรกเมื่ออายุ 12-14 ปี ร้อยละ 46.16 รองลงมาคือช่วงอายุ 15-17 ปี และอายุน้อยกว่า 12 ปี คิดเป็น ร้อยละ 36.36 และ 14.29 ตามลำดับ เคยมีส่วนร่วมในการทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ร้อยละ 17.55 เคยมีประสบการณ์ใช้สารเสพติดอื่น ๆ ร้อยละ 5.66 (95%CI; 3.85-7.98) และโดยเหตุผลหรือแรงจูงใจ คือ อยากรอง อยากรู้ ร้อยละ 63.41 โดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความชุกด้านการใช้สารเสพติดทุกชนิดจำนวน 107 คน (ร้อยละ 20.19 : 95%CI; 16.85-23.68) ด้านพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์ พบว่า ด้านค่านิยมในการพกถุงยางอนามัย กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 53.21 และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 12.18 ในด้านค่านิยมต่อคำว่า “การเก็บแถม” กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 58.11 รู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 32.26 และเป็นการแข่งขัน ตั้งใจ เลียนแบบ ร้อยละ 9.63 กลุ่มตัวอย่างเคยดูสื่อหรือคลิปที่ก่อให้เกิดอารมณ์เพศ ร้อยละ 15.66 (95%CI; 3.85-7.98) โดยมีความถี่ในการดูสื่อดังกล่าว 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 9.81 มีความชุกพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 6.42 (95%CI; 4.48-8.84) โดยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15-17 ปี ร้อยละ 67.74 และมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนเพศตรงข้าม ร้อยละ 90.00 โดยมีเหตุจูงใจในการ

มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ ความอยากรู้อยากลอง และความรัก ร้อยละ 37.50 และ ร้อยละ 34.38 ตามลำดับ โดยร้อยละ 68.75 มีการป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยการใช้ถุงยางอนามัย และไม่มี การป้องกัน ร้อยละ 15.63 โดยหลังการมีเพศสัมพันธ์จะ ปรึกษาแฟนตนเองร้อยละ 34.34 ไม่ได้ปรึกษาใคร ร้อยละ 25.00 และปรึกษาเพื่อน ร้อยละ 18.5

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยง ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติดของ วัยรุ่น ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นด้วยวิธีถดถอยพหุคูณโลจิสติกเพื่อ ควบคุมอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ กำลังศึกษาในระดับมัธยมปลาย (OR_{adj} =3.49; 95%CI: 1.51-8.05) การดูสื่อหรือคลิปที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทาง เพศมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ (OR_{adj} =8.31;

95%CI: 3.64-18.96) และการมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ (OR_{adj} =4.40; 95%CI: 1.95-9.94) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทาง เพศของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.05) และกลุ่มตัวอย่างเพศชาย (OR_{adj} =2.78; 95%CI: 1.72-4.50) มีอายุ 16 ปีขึ้นไป (OR_{adj} = 2.10; 95%CI: 1.29-3.41) มีบิดาหรือมารดาดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ (OR_{adj} = 2.46; 95%CI: 1.35-4.47) ทั้ง บิดาและมารดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR_{adj} = 2.87; 95%CI: 1.53-5.39) และการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (OR_{adj} =7.70; 95%CI: 3.36 - 17.65) มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05) รายละเอียดดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติด ของวัยรุ่นแบบ พหุคูณถดถอยโลจิสติก

ตัวแปร	n	พฤติกรรมเสี่ยง (%)	OR _{crude}	OR _{adj} (95%CI)	P-value
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ					
การศึกษา					
มัธยมต้น	315	3.17	1.00	1.00	
มัธยมปลาย	215	11.16	3.83	3.49 (1.51-8.05)	0.003
การดูสื่อหรือคลิปที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศ					
ไม่เคยดู	447	2.67	1.00	1.00	
เคยดู ≥1 ครั้ง/สัปดาห์	83	26.51	13.07	8.31(3.64-18.96)	<0.001
การเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
ไม่ดื่ม	449	3.12	1.00	1.00	
ดื่ม ≥1 ครั้ง/เดือน	81	24.69	10.18	4.40(1.95-9.94)	<0.001
พฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด					
เพศ					
หญิง	333	14.11	1.00	1.00	
ชาย	197	30.46	2.66	2.10(1.29-3.41)	<0.001

ตารางที่ 1 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านการใช้สารเสพติด ของวัยรุ่นแบบ พหุคูณลอจิสติก (ต่อ)

ตัวแปร	n	พฤติกรรมเสี่ยง (%)	OR _{crude}	OR _{adj} (95%CI)	P-value
อายุ (ปี)					
12-15	335	15.22	1.00	1.00	
16-19	195	28.72	2.24	2.10(1.29-3.41)	0.003
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดา มารดา					
ไม่ดื่ม	184	11.96	1.00	1.00	
บิดาหรือมารดาดื่ม	209	22.01	2.07	2.46(1.35-4.47)	0.003
บิดาและมารดาดื่ม	137	28.47	2.93	2.87(1.53-5.39)	0.001
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ					
ไม่มีความเสี่ยง	496	16.73	1.00	1.00	
มีความเสี่ยง	34	70.59	11.94	7.70(3.36-17.65)	<0.001

การอภิปรายผล

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมากเนื่องจากต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้น ทำทาย อยากรู้ อยากรู เห็น อยากรอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของตนเอง มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น แต่ขาดสติยั้งคิด ไตร่ตรอง และการควบคุมตนเอง ดังนั้น วัยรุ่นจึงมักปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยง ที่นำมาหรือเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ร่างกายเป็นอันตรายและขาดโอกาสในการพัฒนาตามปกติ ในการศึกษาครั้งนี้ พบความชุกของพฤติกรรมเสี่ยงวัยรุ่นในพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่สำคัญคือ ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ร้อยละ 10.75 (95%CI; 8.24-13.70) โดยส่วนใหญ่สูบบุหรี่ 4-5 มวนต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 4.72) อยู่ในอัตราชุกที่ใกล้เคียงกับการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ⁽¹⁴⁾ ที่พบกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่ ร้อยละ 9.7 และสูงกว่าการศึกษาของ วรารัตน์ สังวะลี และคณะ⁽¹⁵⁾ ที่พบความชุกในการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นตอนปลายร้อยละ 5.59 (95% CI = 2.19 - 8.98) เนื่องจากวัยนี้ต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมาก การได้รับการยอมรับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย มีความ

รู้สึกเมื่อได้สูบบุหรี่แล้วจะผ่อนคลาย โดยส่วนใหญ่สูบบุหรี่เป็นบางโอกาสเท่านั้น ซึ่งสามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย ในส่วนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบอัตราชุกร้อยละ 15.28 (95%CI; 12.32-18.63) ส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมปฏิบัติเป็นครั้งคราว ซึ่งมีอัตราชุกที่ใกล้เคียงกับการศึกษาของเผ่าพงศ์ สุนทร⁽¹⁶⁾ และรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี 2560 โดยพบความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่น 15-19 ปี ร้อยละ 16.40⁽¹⁷⁾ ในกลุ่มวัยรุ่นที่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา จะเริ่มลองครั้งแรกเมื่ออายุ 12-14 ปี และยังคงมีพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ร้อยละ 17.55 โดยเหตุผลหรือแรงจูงใจคือ อยากรอง อยากรู้ ร้อยละ 63.41 ในการศึกษาครั้งนี้ มีปัจจัยด้านครอบครัว คือ บิดา มารดา มีพฤติกรรมการดื่มสุราให้เห็นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการดื่มสุราของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู อยากรอง อีกทั้งยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคนในครอบครัวดื่มสุรา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ที่แสดงให้เห็นว่าการเสพสุรามีผลมาจากประสบการณ์ทางสังคมที่เคยได้รับ คือ บิดา มารดา

และบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวดื่มสุรา อันจะเป็นแบบอย่าง ทำให้เห็นว่าการดื่มสุราเป็นสิ่งที่ไม่ผิด อีกทั้งพฤติกรรมการดื่มของเพื่อนสนิทมีผลในการเสพสุรา เพราะพัฒนาการทางสังคมของนักเรียนมัธยมที่เป็นวัยรุ่นนั้น ต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น การเข้าร่วมกลุ่ม จึงมีการดื่มให้เหมือนเพื่อน อยากให้เพื่อนยอมรับ โดยเฉพาะพฤติกรรมการดื่มของเพื่อนสนิทมีผลในการเสพสุรา จึงมีการดื่มให้เหมือนเพื่อน อยากให้เพื่อนยอมรับ โดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการใช้สารเสพติดทุกชนิด ร้อยละ 20.19 (95%CI: 16.85-23.68) ซึ่งยังอยู่ในอัตราที่ยังสูง สอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์พิสาข์ จอมศรี และคณะ⁽¹⁸⁾ โดยสิ่งเสพติดที่มีพฤติกรรมการใช้มากที่สุด คือ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และสารเสพติดอื่น ๆ ทั้งนี้ ความชุกของการใช้สารเสพติดสำหรับวัยรุ่น อาจเกิดได้หลายปัจจัยเช่น ปัจจัยทางด้านชุมชน เช่น สัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านไม่ดี และองค์กรในชุมชนที่อาศัยอยู่ไม่เข้มแข็ง ปัจจัยทางด้านครอบครัว อาทิ การที่คนในครอบครัวใช้สารเสพติดพบว่ามีความสัมพันธ์สูงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กในวัยรุ่น และการที่วัยรุ่นมีความขัดแย้งกับบุคคลในครอบครัวบ่อยครั้งก็มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด ปัจจัยทางด้านเพื่อน เช่น การที่วัยรุ่นมีเพื่อนที่ใช้สารเสพติด หรือมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ล้วนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นด้วยเช่นกัน ปัจจัยทางด้านโรงเรียน การไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด และ ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ เพศชายและอายุที่มากกว่าสามารถใช้ทำนายนการใช้สารเสพติดได้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมปลาย (OR_{adj} =3.49; 95%CI: 1.51-8.05) และการดูสื่อหรือคลิปที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศมากกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ (OR_{adj} =8.31; 95%CI: 3.64-18.96) มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นช่วงวัยรุ่นที่มีความมั่นใจในตนเอง ถิ่นที่ก็จะแสดงออก อาจมีพฤติกรรมที่เคยแสดงออกเดิมจากช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็น

ทุนเดิมอยู่แล้ว ยิ่งเพิ่มความอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของตนเอง และมีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น จึงนำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้มากขึ้น อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนและสื่อสังคม จึงมีความอิสระในการเปิดเผยเรื่องเพศ การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดเผยเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ การดูภาพโป๊เปลือยซึ่งนำไปสู่การกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ทำให้วัยรุ่นเริ่มมีเพศสัมพันธ์เร็วและมีเพศสัมพันธ์กับคนรักมากที่สุด อาจคิดว่าการมีแฟนและการมีเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องธรรมดา เป็นการแสดงออกของคนรักกัน นอกจากนี้การมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นถึง 4.40 เท่า (OR_{adj} =4.40; 95%CI: 1.95-9.94) ทั้งนี้เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้ผู้ดื่มเกิดอาการมึนเมาและขาดสติ ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ และมักเป็นจุดเริ่มต้นของการมีเพศสัมพันธ์และสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น โดยวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกุลระวี วิวัฒนชีวิน และคณะ⁽⁴⁾ และการศึกษาของธันันต์ ฐิตะสิงห์วิเศษ และคณะ⁽¹⁹⁾ นอกจากนี้ยังพบว่าการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (OR_{adj} =7.70; 95%CI: 3.36 - 17.65) โดยเฉพาะวัยรุ่นเพศชาย (OR_{adj} =2.78; 95%CI: 1.72-4.50) และกลุ่มที่อายุ 16 ปีขึ้นไป (OR_{adj} = 2.10; 95%CI: 1.29-3.41) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และการวิเคราะห์ห่อภิมาณของสุนีย์ กันแจ่ม และคณะ⁽²⁰⁾ ที่พบว่า การใช้สารเสพติดมีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายถึง 6.41 เท่า หรือมีความเสี่ยงอยู่ระหว่าง 4.90-8.39 เท่า ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณสมบัติของสารเสพติดจะทำให้กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ โดยเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด ทำให้ความสามารถในการตัดสินใจลดลงและเพิ่มความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยซึ่งนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น ในส่วนปัจจัยด้านสมาชิกครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบิดา

หรือมารดา ต้มเครื่องต้มแอลกอฮอล์ หรือต้มทั้งสองคน ย่อมทำให้วัยรุ่นในครอบครัวนั้นมีความเสี่ยงต่อการปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งอาจเกิดจากการดำเนินชีวิตที่เลียนแบบผู้ปกครองตนเอง อันจะเป็นแบบอย่างทำให้เห็นว่าการดื่มสุราเป็นสิ่งที่ไม่ผิด และไม่ได้นับว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยวุฒิ จึงนำไปสู่การดื่มสุราตามบิดามารดา และนำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดชนิดอื่น ๆ ตามมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเผ่าพงศ์ สุนทร⁽¹⁶⁾ ที่พบว่าบุคคลในครอบครัว คือ บิดา มารดา หรือพี่น้อง ที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราทุกคน รวมทั้งดื่มในเทศกาลและโอกาสพิเศษมีผลส่งเสริมพฤติกรรมการดื่มสุราในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ค่อนข้างมาก ต้องการความเป็นอิสระ วัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน ทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน ทำให้มีกิจกรรมกับครอบครัวลดลง จากความคิดเห็นของวัยที่แตกต่างกัน การใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จึงส่งผลให้วัยรุ่นออกไปหาความสุขนอกบ้าน หมกมุ่นกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและหันไปใช้ยาเสพติดที่เข้าถึงได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข หรือบุคลากรด้านการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านวัยรุ่นหรือด้านยาเสพติด ควรทำความเข้าใจบริบทความเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นและผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน สามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการดูแลตนเองของวัยรุ่นในยุคสื่อสังคมออนไลน์ อันนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขการใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม
2. ภาคีเครือข่ายในชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัวของวัยรุ่น หรือเยาวชนควรมีบทบาทร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนมีครอบครัวต้นแบบที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการเป็นต้นแบบที่ดีของบิดามารดา รวมทั้งการดูแลบุตรวัยรุ่นในยุคสื่อสังคมออนไลน์ไร้พรมแดน วิธีการลดความขัดแย้งในครอบครัว วิธีการเลือกคบเพื่อนที่ดี เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบการตัดสินใจปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นทั้งในด้านพฤติกรรมทางเพศ และการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นชายและหญิงว่ามีปัจจัยที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนทุกแห่งในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ และกลุ่มเยาวชนทุกคนที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอบคุณบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในอำเภอจอมพระ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. สุนิสา ประวิชัย. เจาะใจวัยรุ่นไทยผ่านผลโพลล์. วารสารสำนักบริหาร 2548; 25(3): 88-90.
2. สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์. กลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ; 2551.
3. World Health Organization [WHO]. Child and Adolescent Health and Development Geneva: WHO; 2011 [Internet]. 2020 [cited 4 January 2020]. Available from: http://www.who.int/child_adolescent_health/news/archive/2011/01_06_2011/en/index.html.
4. กุละวี วิวัฒน์ชีวิน, รวมพร คงกำเนิด, ศิริอร ลินธู. ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบการศึกษาในเขตภาคเหนือประเทศไทย. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ 2564; 22(1): 1-14.
5. สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย 2562 กรุงเทพฯ: ETDA [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [10 เมษายน 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-behavior-2019-slides.html>.

6. ชูติมาภรณ์ คำชาย. อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 2562; 27(2): 194-227.
7. ปัทมาภรณ์ สุขสมโสต, ปฐมพงษ์ พุ่มพฤษ. ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมวัยรุ่นในพระนครหรืออยุธยา. วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา 2564; 13(1): 119-37.
8. วราภรณ์ มั่งคั่ง, จินตนา วัชรสินธุ์, วรณิ เตียวิเศษ. ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อการใช้อาเสพติดของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแห่งหนึ่ง. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา 2559; 11(2): 53-63.
9. อ่อนนุช หมวดคุณ, วันเพ็ญ ช่างเชื้อ. ผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย 2562; 9(3): 379-89.
10. สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี. ข้อมูลการให้บริการด้านการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติด ปีงบประมาณ 2561-2563 [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [8 มกราคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: http://www.pmnidat.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=3294&Itemid=53.
11. เปรมฤดี หงษ์สุทธิ, ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์, ดวงใจ วัฒนสินธุ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพ 2560; 33(3): 112-23.
12. โรงพยาบาลจอมพระ. สรุปผลการดำเนินงานตัวชี้วัดด้านสุขภาพสำหรับการตรวจราชการ รอบที่ 2 ปี 2563. สุรินทร์: โรงพยาบาลจอมพระ; 2563.
13. Lwang SK, Lemeshow S. Sample size determination in health studies: A practical manual. Geneva: World Health Organization; 1990.
14. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลสำรวจพฤติกรรมกรรมการสุขภาพที่ พ.ศ. 2560 กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2561 [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 8 มกราคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N31-08-61-1.aspx>.
15. วรรัตน์ สังวะลี, จุน หน่อแก้ว, มะลิ โพธิพิมพ์, วลัยชัชชา เขตบำรุง, ธีรยุทธ อุดมพร, แสงจ้อย อินทจักร. สถานการณ์การสูบบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล 2563; 33(2): 56-70.
16. เผ่าพงศ์ สุนทร. รายงานการวิจัยเรื่องความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนมัธยมในอำเภอสีจันทน์ลำพูน. ลำพูน: โรงพยาบาลสี; 2555.
17. วิทย์ วิชัยดิษฐ, เอ็ดเวิร์ด แม็คแนล, ดาริกา ไสงาม, สาวิตรี อัสณางค์กรชัย. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์; 2562.
18. พิมพ์พิสาข์จอมศรี, อภินันท์ อร่ามรัตน์, เพ็ญประภาศิริโรจน์, สำราญ กันทวี. ความชุกของการใช้สารเสพติดและความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเสพติดกับพฤติกรรมแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจของนักเรียนอาชีวศึกษา. พยาบาลสาร 2560; 44(2): 172-81.
19. ธนันต์ภูริ สิงห์วิเศษ, พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ, ปราภวณา สถิตยวิภาวี, ราม รั้งสินธุ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายไทย ที่รับเข้าเป็นทหารกองประจำการ. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 2560; 31 (ฉบับพิเศษ): 139-61.
20. สุนีย์ กั้นแจ่ม, กุหลาบ รัตนสังธรรม, อนามัย เทศกะทิก, วันสรา เซวาน์นิยม. ความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายกับเพื่อนหญิง: การวิเคราะห์อภิมาน. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2560; 11(ฉบับพิเศษ): 64-73.